

MINISTERSTWO GOSPODARKI

Program dla elektroenergetyki

Warszawa, 2 marca 2006 r.

Spis treści

1. WPROWADZENIE.....	4
2. NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY SEKTORA ELEKTROENERGETYCZNEGO WYMAGAJĄCE PILNYCH ROZWIĄZAŃ	6
2.1. WZROST CEN ENERGII ELEKTRYCZNEJ ORAZ KOSZTÓW JEJ PRZESYŁANIA I DYSTRYBUCJI	6
2.2. BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE I NIEZAWODNOŚĆ DOSTAW	6
2.3. NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	7
2.4. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII.....	8
2.5. ISTOTNE OGRANICZENIA DLA RYNKU ENERGII ELEKTRYCZNEJ	8
2.6. PROBLEM KONTRAKTÓW DŁUGOTERMINOWYCH	9
2.7. BRAK KONKURENCYJNOŚCI KRAJOWEJ ELEKTROENERGETYKI	9
2.8. PROCESY KONSOLIDACJI POZIOMEJ	9
2.9. MOCE WYTWÓRCZE I ZDOLNOŚCI PRZESYŁOWE	10
3. PROGRAM DZIAŁANIA	11
3.1. WZROST EFEKTYWNOŚCI – ROZWÓJ RYNKÓW	11
3.1.1. <i>Możliwe działania</i>	11
3.1.2. <i>Działania w ramach programu</i>	11
3.1.3. <i>Przewidywane wyniki</i>	12
3.2. BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE – WSPÓŁPRACA REGIONALNA	12
3.2.1. <i>Możliwe działania</i>	12
3.2.2. <i>Działania w ramach programu</i>	12
3.2.3. <i>Przewidywane efekty</i>	13
3.3. STRUKTURA SEKTORA ELEKTROENERGETYCZNEGO	13
3.3.1. <i>Cele proponowanych zmian</i>	13
3.3.2. <i>Działania w ramach programu</i>	13
3.3.3. <i>Przewidywane efekty</i>	15
3.4. PRYWATYZACJA.....	15
3.4.1. <i>Cele prywatyzacji</i>	15
3.4.2. <i>Program prywatyzacji</i>	15
3.4.3. <i>Przewidywane efekty prywatyzacji</i>	16
3.5. OGRANICZENIE SZKODLIWEGO WPŁYWU ENERGETYKI NA ŚRODOWISKO.....	16
3.5.1. <i>Cele programu</i>	16
3.5.2. <i>Mechanizmy realizacji celów</i>	16
3.5.3. <i>Przewidywane efekty</i>	17
3.6. PRAWO I REGULACJE	17
3.6.1. <i>Obecne uregulowania prawne</i>	17
3.6.2. <i>Zmiany uregulowań</i>	17
3.6.3. <i>Działania Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki</i>	18
3.6.4. <i>Kontrakty długoterminowe</i>	18
3.6.5. <i>Wydzielenie Operatorów Systemów Dystrybucyjnych</i>	19
3.6.7. <i>Przewidywane efekty</i>	20
3.7. NOWE TECHNOLOGIE WYTWARZANIA	20
3.7.1. <i>Potrzeba nowych technologii</i>	20
3.7.2. <i>Działania w ramach programu dla elektroenergetyki</i>	20
3.7.3. <i>Przewidywane efekty</i>	21
4. EFEKTY SPOŁECZNE.....	21
5. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU	22

6.	UTRATA MOCY PRZEZ DOTYCHCZASOWE PROGRAMY DLA SEKTORA.....	23
-----------	--	-----------

1. Wprowadzenie

Stojąc przed trudnymi zadaniami w sektorze elektroenergetycznym, wynikającymi z niekonsekwentnie wdrażanego wcześniej procesu zmian organizacyjnych, postępującej degradacji technicznej urządzeń wytwórczych, sieci przesyłowych i dystrybucyjnych, nieskutecznej polityki regulacyjnej, w obliczu rosnącego zapotrzebowania na energię elektryczną, a także wobec konieczności wypełnienia zobowiązań ograniczenia emisji zgodnie z Traktatem Akcesyjnym, Ministerstwo Gospodarki opracowało „Program dla elektroenergetyki”, który będzie szansą rozwoju dla tego sektora.

Programy restrukturyzacyjne i prywatyzacyjne dla sektora elektroenergetycznego realizowane od połowy lat 90-tych nie przyniosły efektów w postaci rzeczywistej konkurencji i poprawy efektywności. Do głównych przyczyn takiego stanu rzeczy należy zaliczyć brak systemowego rozwiązania problemu kontraktów długoterminowych oraz brak jednomyślności w ramach rządu i konsekwencji we wdrażaniu programów: ani rządowi z lat 1997-2001 nie udało się zrealizować zapowiedzi prywatyzacyjnych, ani rządowi z lat 2001-2005 nie udało się zrealizować planów konsolidacyjnych. W obecnej strukturze organizacyjnej i formule prywatyzacji nie ma szans na wykreowanie podmiotów mogących sfinansować niezbędne programy modernizacji i odbudowy mocy, jak i odegrać znaczącą rolę w konkurencji europejskiej.

Ceny finalne energii elektrycznej w Polsce są nadal niższe niż w Europie Zachodniej, ale tylko w kategoriach bezwzględnych. Jeśli za punkt odniesienia przyjąć siłę nabywczą gospodarstw domowych, to ceny te są już wysokie. Należy liczyć się z tym, że stopniowo będzie rosła skala transakcji w handlu międzynarodowym, co będzie prowadzić do wyrównywania się cen na rynku europejskim, a w efekcie do ich wzrostu w Polsce. W praktyce tempo wzrostu cen może być jedynie ograniczone poprzez efektywną konkurencję na rynku polskim w wytwarzaniu i obrocie oraz poprzez poprawę regulacji działalności przesyłowej i dystrybucyjnej wymuszającej dyscyplinę kosztową. Do czasu prywatyzacji warunkiem poprawy dyscypliny kosztowej w spółkach pozostających pod kontrolą Skarbu Państwa jest podwyższenie standardów w nadzorze właścicielskim. Wyjątkowo niski poziom tych standardów miał niekorzystny wpływ na kształt umów społecznych zawieranych przy konsolidacji, jeśli za kryterium przyjąć wartość firm i ich konkurencyjność.

Z doświadczeń międzynarodowych płyną następujące wnioski: w strategii firm energetycznych dominuje model konkurencji w oparciu o własność aktywów wytwórczych i dostęp do klientów finalnych (integracja pionowa); do oceny efektywności przyjmuje się kryteria komercyjne, stosowane do własności prywatnej; ekspansja międzynarodowa dokonywana jest przy zachowaniu mocnej pozycji na rynku macierzystym. Działania Komisji Europejskiej pozostają ukierunkowane na promowanie konkurencji na całym kontynencie, likwidację ograniczeń w handlu międzynarodowym oraz ujednolicenie standardów i przejrzystość regulacji.

Tym, co odróżnia prezentowany program dla sektora elektroenergetycznego od poprzednich jest wszechstronne i spójne podejście do całokształtu zagadnień warunkujących rozwój konkurencyjnego rynku energii elektrycznej – a dzięki temu ochronę interesów odbiorców, z jednoczesnym uwzględnieniem interesów Skarbu Państwa.

Głównymi celami programu są:

- 1) Obniżka kosztów wytwarzania, przesyłania i dystrybucji energii elektrycznej poprzez zwiększenie efektywności działania przedsiębiorstw energetycznych w wyniku zastosowania mechanizmów rynkowych w wytwarzaniu oraz skutecznej regulacji działalności sieciowej;**
- 2) Wzrost bezpieczeństwa energetycznego i wzrost niezawodności dostaw energii elektrycznej dla odbiorców zapewniony przez budowę odpowiednio silnych struktur organizacyjnych firm energetycznych;**
- 3) Realizacja zrównoważonego rozwoju gospodarki, poprzez ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko zgodnie ze zobowiązaniami Traktatu Akcesyjnego i dyrektywami Unii Europejskiej oraz rozwój odnawialnych źródeł energii.**

Powyższe cele będą zrealizowane poprzez następujące działania:

- 1) Budowę konkurencyjnego rynku energii;**
- 2) Wykreowanie silnych podmiotów zdolnych także do konkurencji międzynarodowej;**
- 3) Ustanowienie przejrzystych regulacji prawnych.**

Cele te należy traktować jako priorytety dla rządu w stosunku do sektora elektroenergetycznego.

Dokument składa się z trzech części:

W części pierwszej przedstawiono najważniejsze problemy sektora elektroenergetycznego wymagające pilnego rozwiązania, na które składają się: wzrosty cen energii elektrycznej i kosztów jej przesyłania i dystrybucji, obniżanie się bezpieczeństwa energetycznego i niezawodności dostaw, negatywne oddziaływanie na środowisko, niewielki rozwój odnawialnych źródeł energii, brak dostępu do rynku energii elektrycznej, nierozwiązany problem kontraktów długoterminowych (KDT), niewłaściwa struktura elektroenergetyki będąca wynikiem niedokończonych procesów konsolidacyjnych oraz brak rozwoju mocy wytwórczych i rozwoju zdolności przesyłowych.

W części drugiej znajduje się syntetyczna prezentacja najważniejszych elementów programu, z uwzględnieniem wymaganych działań do podjęcia i przewidywanych efektów. Priorytetowymi elementami programu są: wzrost efektywności, poprawa bezpieczeństwa energetycznego, poprawa struktury sektora elektroenergetycznego, korzystna prywatyzacja, promowanie odnawialnych źródeł energii i ograniczenie wpływu na środowisko, poprawa prawa i usprawnienie narzędzi regulacji, rozwiązanie problemu KDT oraz promowanie nowych technologii wytwarzania.

W części trzeciej znajduje się propozycja planu najważniejszych działań i decyzji do podjęcia w odniesieniu do sektora energetycznego oraz organu odpowiedzialnego za jego realizację. Ponadto wyszczególniono istotne efekty społeczne, wynikające z realizacji programu.

2. Najważniejsze problemy sektora elektroenergetycznego wymagające pilnych rozwiązań

2.1. Wzrost cen energii elektrycznej oraz kosztów jej przesyłania i dystrybucji

Średnia hurtowa cena energii elektrycznej w Polsce kształtuje się od kilku lat na poziomie około 140 zł/MWh. Jednakże ceny na niewielkim, obejmującym około 30% produkcji, konkurencyjnym rynku energii kształtują się poniżej 120 zł/MWh.

Opłaty przesyłowe i dystrybucyjne kształtują się na poziomie 160-220 zł/MWh dla odbiorców indywidualnych oraz dla małych i średnich odbiorców przemysłowych. Całkowity koszt energii dla takich odbiorców wynosi 300-360 zł/MWh.

Ceny te są niższe w porównaniu do cen w Unii Europejskiej, jednak biorąc pod uwagę siłę nabywczą konsumentów w Polsce wydatki na energię przekraczają udział w budżetach, jaki występuje w zamożniejszych krajach UE.

Tendencje do zwiększania się w Polsce cen energii elektrycznej oraz opłat za jej przesyłanie i dystrybucję wynikają z konieczności:

- Budowy nowych mocy wytwórczych ze względu na wyeksploatowanie znacznej części majątku wytwórczego;
- Zmniejszenia oddziaływania energetyki na środowisko poprzez ograniczenie emisji gazów CO₂, SO₂, NO_x oraz pyłów, co wymaga inwestycji w urządzenia redukujące emisje oraz zwiększenia produkcji energii ze źródeł odnawialnych i źródeł wytwarzających energię elektryczną w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła;
- Budowy nowych linii przesyłowych oraz rozwoju sieci dystrybucyjnych, szczególnie w rejonach wiejskich.

Jeżeli nie zostaną podjęte odpowiednie działania, należy w ciągu najbliższych pięciu lat liczyć się z podwyżką cen energii elektrycznej o co najmniej 15-20 %, tj. do poziomu 160-170 zł/MWh oraz wzrostem opłat przesyłowych i dystrybucyjnych o 5-10 % do poziomu 180-240 zł/MWh.

Wysokie opłaty za przesyłanie i dystrybucję energii wynikają z przyjętych zasad kształtowania taryf energii, ograniczonych uprawnień Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w zakresie kontroli taryf oraz niewystarczającej ewidencji kosztów, która wspomagałaby kontrolę taryf oraz ograniczałaby subsydiowanie skrośne.

Od 1998 r. ceny energii wzrosły o 45 %, podczas gdy inflacja w tym czasie wynosiła tylko 30 %. W niewielkim segmencie konkurencyjnego rynku hurtowego, jaki udało się w Polsce uruchomić, ceny energii elektrycznej spadły o ponad 13 %. Oznacza to, że możliwa jest znaczna obniżka kosztów w wyniku wprowadzenia mechanizmów rynkowych oraz konieczne są działania, aby z tej obniżki mogli skorzystać odbiorcy.

2.2. Bezpieczeństwo energetyczne i niezawodność dostaw

Rosnące szybko zapotrzebowanie na energię elektryczną, przy starzejącym się majątku wytwórczym, przesyłowym i dystrybucyjnym, może prowadzić do pogarszania się bezpieczeństwa energetycznego

oraz obniżenia niezawodności dostaw energii dla odbiorców, o ile nie zostaną usunięte ograniczenia administracyjne w lokalizacji inwestycji oraz nie będą przekazywane sygnały cenowe wskazujące na opłacalność inwestycji. Powstanie silnych gospodarczo struktur organizacyjnych, zdolnych do rozwoju i inwestycji w zdolności wytwórcze, przesyłowe i dystrybucyjne, jest konieczne, aby w ciągu kilku lat nie zaistniała potrzeba przeznaczenia znacznych środków z budżetu państwa na bezpieczeństwo energetyczne i poprawę niezawodności dostaw.

W ostatnich sześciu latach podjęto, z niewielkim skutkiem, tylko trzy inicjatywy budowy nowych systemowych jednostek wytwórczych :

- Blok 460 MW w Elektrowni Pątnów, którego budowa została zatrzymana praktycznie w połowie procesu inwestycyjnego na skutek braku finansowania, a obecnie jest kontynuowana;
- Blok 860 MW w Elektrowni Bełchatów, gdzie po pięciu latach negocjacji trwa jeszcze faza organizacji funduszy na tę inwestycję;
- Blok 460 MW w Elektrowni Łagisza, dla realizacji którego pod koniec 2005 r. została podpisana umowa z konsorcjum banków na przygotowanie emisji obligacji.

Ocenia się, że przy istniejących w Polsce ponad 30 000 MW mocy wytwórczych i okresie życia instalacji wytwórczej 30-35 lat, corocznie powinno powstawać około 800-1000 MW nowych zdolności wytwórczych tylko w celu odbudowy kończących pracę instalacji.

Utrzymujący się w kraju regres w budowie nowych mocy wytwórczych spowoduje, że za 5-7 lat ujawni się brak mocy wytwórczych dla zaspokojenia zapotrzebowania na energię elektryczną.

2.3. Negatywne oddziaływanie na środowisko

Ograniczenie negatywnego wpływu energetyki na środowisko wynika ze zobowiązań Traktatu Akcesyjnego oraz dyrektyw UE. Realizacja tych zobowiązań oraz uregulowań unijnych wymaga:

- Ograniczenia emisji gazów i pyłów, w szczególności gazów CO₂, SO₂ oraz NO_x;
 - Ograniczenie emisji CO₂ następuje poprzez wdrożenie systemu handlu uprawnieniami do emisji. Ramy prawne dla funkcjonowania tego rozwiązania stworzyła dyrektywa EC/2003/87 z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych. Zgodnie z tą dyrektywą każde Państwo Członkowskie jest zobowiązane do opracowania i przekazania KE na każdy okres rozliczeniowy swojego Krajowego Planu Rozdziału Uprawnień (KPRU), w którym rozdziela się uprawnienia dla instalacji objętych systemem oraz ustala rezerwę uprawnień. KPRU na lata 2005-2007 były przedkładane przez Kraje Członkowskie w 2004 r. do KE, która po analizach tych dokumentów podejmowała decyzję w zakresie ich akceptacji, ewentualnie decydując o obniżeniu lub zwiększeniu rocznych limitów.

W Polsce prace nad KPRU na lata 2005-2007 rozpoczęły się w grudniu 2003 r. Polska przekazała KPRU do KE we wrześniu 2004 r. KE w dniu 8 marca 2005 r. podjęła decyzję w sprawie i zobowiązała Polskę do zmniejszenia całkowitej puli uprawnień o 16,5%, z 286,2 do 239 mln ton CO₂ średniorocznie. Po decyzji konieczna była weryfikacja wielkości przydziałów uprawnień dla poszczególnych instalacji.

KE przygotowała aktualizację wytycznych do sporządzania KPRU na drugi okres rozliczeniowy. Obecnie każde Państwo Członkowskie jest zobowiązane do

przygotowania KPRU na lata 2008-2012. Plan ten powinien zostać przekazany do akceptacji KE do połowy 2006 r. Zgodnie z Protokołem z Kioto Polska zobowiązana jest do 6% redukcji GHG (gazów cieplarnianych) w stosunku do 1988 r.

- Całkowita emisja SO₂ przez energetykę ma wynieść w 2008 r. nie więcej niż 454 000 ton, przy obecnej emisji wynoszącej ponad 700 000 ton rocznie. Zachodzi zatem konieczność zainstalowania urządzeń odsiarczania dla jednostek wytwórczych o mocy ponad 4000 MW, co wymaga znaczących inwestycji.
 - Zmniejszenie emisji NO_x powinno nastąpić po 2016 r. Cel ten można osiągnąć poprzez budowę nowych mocy wytwórczych wyposażonych w urządzenia do zmniejszania emisji tych gazów.
- Rozwoju wytwarzania energii elektrycznej w skojarzeniu z ciepłem, pozwalającego na uzyskanie energii elektrycznej przy znacznych oszczędnościach energii w paliwie pierwotnym.

Spełnienie wymagań w zakresie redukcji emisji SO₂ będzie możliwe do zrealizowania efektywnie kosztowo poprzez wprowadzenie dodatkowego mechanizmu wspomagającego.

Procedura wyboru rejestru do handlu uprawnieniami do emisji CO₂ została zakończona. Obecnie trwają prace nad jak najszybszym wdrożeniem rejestru.

2.4. Odnawialne źródła energii

Wytwarzanie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych (OZE) jest jednym ze sposobów ograniczenia negatywnego oddziaływania energetyki na środowisko. Aby produkcja energii z tych źródeł osiągnęła co najmniej 7,5 % w 2010 r., wobec 3,1 % w 2004 r., konieczny jest znaczny wzrost mocy wytwórczej OZE. Niestety liczba wydawanych pozwoleń na budowę instalacji OZE wskazuje, że mogą wystąpić problemy z osiągnięciem celu wyznaczonego na 2010 r., o ile nie zostaną wdrożone skuteczne mechanizmy promocji energii z OZE.

System obrotu świadectwami pochodzenia energii z OZE (zielone certyfikaty) nie został odpowiednio dopracowany. Jego wdrożenie jest opóźnione, a stosowany system wydawania tych świadectw nie sprzyja płynności ich obrotu. Powoduje to nieskuteczne działania systemu obrotu certyfikatami i oddziałuje negatywnie głównie na małych wytwórców, którym może grozić utrata płynności finansowej.

2.5. Istotne ograniczenia dla rynku energii elektrycznej

Hurtowy rynek energii elektrycznej jest ograniczony istnieniem KDT. Obecnie swobodny rynek hurtowy (po odjęciu ilości energii kupowanej z OZE i energii wytworzonej w skojarzeniu z ciepłem) wynosi około 50 % energii elektrycznej zużywanej w Polsce.

Dostęp do rynku detalicznego jest ograniczony przez monopolistyczne działania operatorów sieciowych, którzy utrudnili odbiorcom w praktyce możliwość korzystania z prawa wyboru sprzedawcy energii wykorzystując zapisy w Instrukcjach Ruchu i Eksploatacji Sieci. Z ponad 1,7 miliona odbiorców uprawnionych, zakupów na rynku dokonuje tylko kilkudziesięciu odbiorców.

Istotną przyczyną tych niepowodzeń jest brak precyzyjnych regulacji normujących funkcjonowanie rynku energii elektrycznej oraz brak efektywnej współpracy organów odpowiedzialnych za realizację polityki energetycznej państwa.

2.6. Problem kontraktów długoterminowych

Kontrakty długoterminowe zawarte pomiędzy Polskimi Sieciami Elektroenergetycznymi S.A. oraz wytwórcami energii elektrycznej miały na celu zabezpieczenie zobowiązań kredytowych elektrowni. W praktyce kontrakty te znacznie ograniczają obszar swobodnego obrotu energią, wprowadzając subsydiowanie części wytwórców oraz ograniczając działanie mechanizmów wzrostu efektywności. W 2005 r. wielkość energii pozostająca w tych kontraktach stanowiła ponad 70 TWh, czyli około 50 % całej produkcji energii elektrycznej w Polsce. W 2006 r. wielkość ta zmniejszyła się do około 44 TWh i będzie malała w latach następnych.

Istniejące KDT:

- Oddziałują negatywnie na rynek ograniczając zakres jego działania i wprowadzając zniekształcenia cenowe;
- Są postrzegane przez Komisję Europejską jako niedozwolona pomoc państwa i w tej sprawie toczy się postępowanie wyjaśniające.

Próby rozwiązywania problemu KDT, które były podejmowane od wielu lat, okazały się nieskuteczne. Przygotowany w 2005 r. projekt ustawy o rozwiązaniu tych kontraktów, gdyby został wdrożony, spowodowałby istotny wzrost obciążenia dla odbiorców energii elektrycznej. Projekt ten może, zdaniem Komisji Europejskiej, zawierać elementy niedozwolonej pomocy publicznej.

2.7. Brak konkurencyjności krajowej elektroenergetyki

Kolejne dyrektywy UE zmierzają do ustanowienia wspólnego rynku energii elektrycznej w Europie. Rynek europejski jest tworzony stopniowo poprzez rynki regionalne, których integracja będzie prowadziła do tworzenia się jednolitego europejskiego rynku energii elektrycznej.

Europejskie firmy energetyczne działające na tym rynku są pionowo zintegrowanymi firmami o dużych zasobach finansowych. Jedynie firmy energetyczne o podobnej strukturze jak firmy zachodnioeuropejskie i odpowiedniej wielkości są w stanie konkurować na rynku europejskim.

Polskie firmy energetyczne są stosunkowo małe. Głównym problemem jest brak integracji pionowej, co jest rozwiązaniem najczęściej występującym w krajach UE. Bez szybkiej integracji pionowej polskiej elektroenergetyki nie będzie możliwa poprawa zdolności inwestycyjnych i konkurowanie na wspólnym europejskim rynku energii elektrycznej.

2.8. Procesy konsolidacji poziomej

O kilku lat prowadzone są w Polsce procesy integracji poziomej. O ile integracja wytwórców w dwie grupy PKE i BOT może być oceniana pozytywnie jako dobry krok w kierunku integracji pionowej, to konsolidacja przedsiębiorstw dystrybucyjnych spowodowała wiele negatywnych zjawisk:

- Powstanie nieefektywnych firm, których wzrost efektywności działania jest ograniczony przez umowy społeczne, które nie tylko obciążają znacznymi kosztami działalność tych firm, ale

również wprowadzają konieczność uzyskiwania zgody ze strony społecznej na zmiany w organizacji działania;

- Tworzenie struktury w formie holdingowej, jak dyskutowana w przypadku grupy L5, uniemożliwiającej wykorzystanie efektu skali i synergii.

2.9. Moce wytwórcze i zdolności przesyłowe

Ograniczonemu rozwojowi mocy wytwórczych towarzyszy brak rozwoju mocy przesyłowych. Polski system przesyłowy wciąż działa w oparciu o przestarzały system sieci 220 kV przy znacznych zaniedbaniach inwestycyjnych w sieci 400 kV. Brak również istotnych działań na rzecz rozwoju połączeń transgranicznych poprawiających bezpieczeństwo energetyczne i zwiększających możliwość udziału w europejskim rynku energii elektrycznej.

Całkowita zdolność przepustowa połączeń polskiego systemu elektroenergetycznego z krajami UE (Niemcy, Czechy i Słowacja) wynosi 2000 - 3000 MW, w zależności od konfiguracji pracy systemu i jest ograniczona zdolnościami przesyłowymi wewnątrz krajowego systemu. Obecna wielkość połączeń transgranicznych spełnia zalecenie Komisji Europejskiej mówiące o minimum 10 % zdolności przesyłowej połączeń transgranicznych w stosunku do krajowego zużycia energii elektrycznej.

Polska jest eksporterem energii elektrycznej w wielkości ponad 10 TWh rocznie, co oznacza, że wielkość eksportu wynosi około 10 % krajowego zużycia. Połączenia transgraniczne zwiększają również bezpieczeństwo pracy systemu elektroenergetycznego.

Brak połączeń z Litwą, a pośrednio z Łotwą i Estonią, uniemożliwia tworzenie wspólnego europejskiego rynku energii elektrycznej z udziałem tych Państw. Ponadto ograniczone połączenia z Ukrainą, a także brak połączeń z obwodem Kaliningradzkim, istotnie zmniejszają szansę na tworzenie regionalnego rynku energii elektrycznej.

Ponadto problemem są niekontrolowane przepływy energii przez polski system przesyłowy, spowodowane między innymi wytwarzaniem energii przez elektrownie wiatrowe w północnej części Niemiec.

3. Program działania

3.1. Wzrost efektywności – rozwój rynków

3.1.1. Możliwe działania

Obniżka kosztów wytwarzania, przesyłania i dystrybucji energii elektrycznej, będąca jednym z głównych celów programu dla elektroenergetyki, wymaga zwiększenia efektywności działania firm energetycznych. Możliwe działania w kierunku poprawy efektywności obejmują:

- Rozwój konkurencyjnego rynku energii elektrycznej powodujący zwiększenie efektywności działania firm energetycznych;
- Zwiększenie efektywności w przedsiębiorstwach energetycznych stymulowane poprzez odpowiednią politykę regulacyjną w ramach kompetencji przyznanych Prezesowi URE;
- Konsolidację sektora energetycznego w celu obniżenia kosztów poprzez wykorzystanie efektu skali i synergii oraz stworzenie możliwości finansowania inwestycji;
- Kontynuowanie reformy górnictwa węgla kamiennego w kierunku dalszego wdrażania mechanizmów rynkowych w celu zmniejszenia udziału kosztów paliwa w całkowitych kosztach wytwarzania energii elektrycznej oraz wdrożenie konkurencyjnych zasad działania kolejowych przedsiębiorstw przewozowych w celu obniżenia stawek transportowych za przewóz paliwa;
- Rozwój międzynarodowego handlu energią elektryczną prowadzący do zwiększenia konkurencji i obniżki cen;
- Podnoszenie sprawności urządzeń energetycznych;
- Racjonalizację zużycia energii elektrycznej, ograniczającą wzrastające zapotrzebowanie.

3.1.2. Działania w ramach programu

W ramach programu dla energetyki zostaną podjęte działania zmierzające do poprawy efektywności wytwarzania, przesyłania i dystrybucji energii elektrycznej. Do działań tych należą w szczególności:

- Zmiana uregulowań prawnych w celu szerszego wprowadzenia mechanizmów rynkowych i skuteczniejszej realizacji zasady TPA oraz wzmocnienia ustawowego działania Prezesa URE;
- Zmiany struktury organizacyjnej przedsiębiorstw energetycznych poprzez konsolidację i prywatyzację oraz wydzielenie operatorów systemów dystrybucyjnych;
- Kontynuowanie reformy górnictwa i przewozów kolejowych w celu rozszerzenia obszarów konkurencyjnych;
- Rozwój międzynarodowego handlu energią poprzez zwiększenie zdolności przesyłowych połączeń transgranicznych;
- Rozwój regionalnych i lokalnych rynków energii oraz energetyki rozproszonej prowadzący do obniżki kosztów rozwoju systemów przesyłowych i dystrybucyjnych;
- Promocja nowoczesnych technologii wytwarzania i zużywania energii elektrycznej w celu zwiększenia sprawności urządzeń oraz zmniejszenie zużycia energii, poprzez ustanowienie odpowiednich standardów oraz systemów informujących odbiorców o energochłonności urządzeń.

3.1.3. Przewidywane wyniki

Skutkiem podjętych działań w ramach programu energetycznego będzie:

- Efektywne ograniczenie wzrostu kosztu wytwarzania energii elektrycznej;
- Zmniejszenie opłat przesyłowych i dystrybucyjnych;
- Ograniczenie wzrostu cen i kosztów dostawy w wielkościach nominalnych oraz możliwość spadku realnych całkowitych kosztów zakupu energii.

Skuteczne wprowadzenie programu zapewni gospodarce możliwości zakupu energii elektrycznej po konkurencyjnych cenach oraz obniżenie kosztów dostawy tej energii, a odbiorcom indywidualnym zwiększenie poziomu życia poprzez dostęp do energii elektrycznej po cenach odpowiadających efektywnym kosztom.

3.2. Bezpieczeństwo energetyczne – współpraca regionalna

3.2.1. Możliwe działania

Możliwe działania w celu poprawy bezpieczeństwa energetycznego oraz rozwoju współpracy regionalnej obejmują:

- Wprowadzenie mechanizmów rynkowych;
- Promocję nowych, ekonomicznie efektywnych technologii wytwarzania;
- Rozbudowę połączeń sieciowych z sąsiednimi systemami elektroenergetycznymi;
- Współdziałanie przy tworzeniu regionalnego i europejskiego rynku energii elektrycznej z krajami sąsiednimi i na forum Komisji Europejskiej.

3.2.2. Działania w ramach programu

W celu poprawy bezpieczeństwa pracy systemu elektroenergetycznego oraz uczestniczenia w europejskim rynku energii elektrycznej, planuje się:

- Wprowadzenie rynkowego mechanizmu (rynek zdolności wytwórczych) stymulacji rozwoju inwestycji w zdolności wytwórcze energii elektrycznej;
- Promocję nowych, ekonomicznie efektywnych technologii wytwarzania w oparciu o paliwa krajowe i o szerokim dostępie w ramach krajów UE;
- Rozbudowę połączeń z Niemcami;
- Rozbudowę wewnętrznych połączeń w polskim systemie elektroenergetycznym;
- Podjęcie prac w celu uruchomienia linii 750 kV z Ukrainą w celu zwiększenia bezpieczeństwa pracy polskiego systemu;
- Podjęcie prac nad liniami łączącymi polski system elektroenergetyczny z Litwą oraz obwodem Kaliningradzkim, przy założeniu budowy tych linii w warunkach opłacalności ekonomicznej i przy wykorzystaniu funduszy pomocowych UE;
- Wprowadzenie zmodyfikowanego systemu aukcji na zdolności przesyłowe połączeń transgranicznych, który to system pozwoli na:
 - Zwiększenie zdolności przesyłowych poprzez wprowadzenie nowych metod aukcji skoordynowanych wraz z udziałem innych krajów takich jak: Niemcy, Czechy, Węgry,

Słowacja, Słowenia i Austria, przy współpracy z tymi krajami w ramach regionalnego forum regulatorów;

- Wprowadzenie zasady pokrywania pełnych kosztów uzyskiwania zdolności przepustowych przez uczestników handlu energią, poprzez wyłączenie tych kosztów z taryfy przesyłowej;
- Wprowadzenie zasady, że minimum 50 % przychodów uzyskiwanych z aukcji zdolności przesyłowych połączeń transgranicznych jest przeznaczane na inwestycje w rozwój tych połączeń.

3.2.3 Przewidywane efekty

Rozwój mocy wytwórczych, zdolności przesyłowych oraz połączeń transgranicznych pozwoli na:

- Utrzymanie odpowiednich rezerw zdolności wytwórczych w stosunku do zapotrzebowania na energię elektryczną;
- Ograniczenie uzależnienia od dostaw paliw tylko z jednego kierunku;
- Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego poprzez możliwość zwiększonej wymiany energii w stanach awaryjnych;
- Utrzymanie eksportu polskiej energii do krajów UE;
- Uczestnictwo w europejskim rynku energii elektrycznej;
- Obniżkę cen energii poprzez możliwości zakupu energii w innych krajach.

3.3. Struktura sektora elektroenergetycznego

3.3.1. Cele proponowanych zmian

Celem zmian jest stworzenie silnych ekonomicznych przedsiębiorstw będących w stanie zapewnić:

- Niezbędne inwestycje w zdolności wytwórcze, przesyłowe i dystrybucyjne w celu zagwarantowania bezpieczeństwa energetycznego oraz niezawodności dostaw energii elektrycznej;
- Zrównoważony rozwój energetyczny przy wypełnieniu przyjętych zobowiązań w zakresie ochrony środowiska;
- Możliwość konkurencyjności firm energetycznych na europejskim rynku energii poprzez zmniejszenie kosztów na skutek efektu skali i synergii.

3.3.2 Działania w ramach programu

Przewiduje się dokonanie przekształcenia struktury sektora energetycznego poprzez:

- Utworzenie Polskiej Grupy Energetycznej (PGE), będącej podstawą do realizacji postawionych celów oraz będącej wiodącą grupą energetyczną w Polsce i Europie Centralnej. PGE powstanie na bazie holdingu BOT, Zespołu Elektrowni Dolna Odra, aktywów pozostałych po wydzieleniu z PSE S.A. Operatora Systemu Przesyłowego wraz z majątkiem oraz spółek z tzw. grup dystrybucyjnych Ł2¹, L5 i Rzeszowskiego Zakładu Energetycznego;

¹ Ł2 – Spółki dystrybucyjnej ŁZE i Łódź Teren; L5 – grupa 5 spółek ze wschodniej Polski (ZEORK, ZE Białystok, ZE Warszawa-Teren, Lubelskie ZE, Zamojska Korporacja Energetyczna).

- Skonsolidowanie Południowego Koncernu Energetycznego ze spółkami dystrybucyjnymi ENION i ENERGIA-PRO oraz Elektrownią Stalowa Wola;

Zmiany strukturalne obejmą również Operatora Systemu Przesyłowego oraz utworzenie Operatorów Systemów Dystrybucyjnych zgodnie z Dyrektywą EC/54/2003. W ramach programu dla elektroenergetyki nastąpi:

- Całkowite wydzielenie Operatora Systemu Przesyłowego razem z siecią przesyłową z grupy PSE S.A. do 31 grudnia 2006 r. Operator ten będzie działał jako 100 % Spółka Skarbu Państwa. O sposobie najefektywniejszego wydzielenia tego operatora zadecyduje Minister Skarbu Państwa po zasięgnięciu opinii Prezesa URE i Ministra Finansów;
- Wydzielenie Operatorów Systemów Dystrybucyjnych w 2007 r., jako niezależnych podmiotów prawnych, przy zagwarantowaniu niezależności działania w ramach świadczenia usług dystrybucyjnych. O zasadach wydzielenia tych operatorów w podmiotach, w których kontrolę posiada Skarb Państwa, zadecyduje Minister Skarbu Państwa po zasięgnięciu opinii Prezesa URE.

Przekazanie Operatora Systemu Przesyłowego razem z siecią przesyłową pod bezpośrednią własność Skarbu Państwa będzie połączone z procesem konsolidacji PSE z BOT i pozostałymi spółkami energetycznymi w ramach PGE, tak aby nie nastąpiło pogorszenie sytuacji finansowej PSE, zagrażające wypowiedzeniem umów kredytowych banków finansujących działalność PSE, jak również kredytów zabezpieczonych wierzytelnościami wytwórców do PSE, wynikającymi z KDT.

3.3.3. Przewidywane efekty

Przewidywane efekty wynikające ze zmian w strukturze działania elektroenergetyki obejmują:

- Utworzenie silnych pionowo zintegrowanych przedsiębiorstw energetycznych na wzór europejskich firm energetycznych;
- Rozwój rynku energii elektrycznej;
- Powszechny i niedyskryminujący dostęp do usług przesyłowych i dystrybucyjnych poprzez powstanie niezależnych operatorów sieciowych.

3.4. Prywatyzacja

3.4.1. Cele prywatyzacji

Celem prywatyzacji jest zapewnienie rozwoju przedsiębiorstw energetycznych poprzez odpowiedni dostęp do funduszy na inwestycje oraz zapewnienie wpływów do budżetu państwa, zróżnicowanie struktur własnościowych sektora, zwiększenie efektywności, stymulowanie konkurencji w sektorze oraz restrukturyzację branży. Prywatyzacja będzie prowadzona przy założeniu utrzymania kontroli państwa nad PGE.

3.4.2. Program prywatyzacji

Rozważona będzie:

1. Prywatyzacja lub konsolidacja ENEA, Elektrowni Kozienice i Kopalni Bogdanka, w sposób określony przez Ministra Skarbu Państwa, przy założeniu odejścia w procesie prywatyzacji od KDT Elektrowni Kozienice;
2. Prywatyzacja lub konsolidacja ENERGA i ZE Ostrołęka w sposób określony przez Ministra Skarbu Państwa;

oraz prowadzona będzie:

3. Prywatyzacja giełdowa w dwóch transzach, skonsolidowanej grupy składającej się z Południowego Koncernu Energetycznego, Elektrowni Stalowa Wola oraz grup dystrybucyjnych ENION i ENERGIA-PRO;
4. Prywatyzacja giełdowa udziału mniejszościowego (do 35 %) Polskiej Grupy Energetycznej.

Zadysponowanie akcjami Skarbu Państwa ZE PAK S.A. nastąpi po podjęciu działań mających na celu uregulowanie z inwestorem strategicznym kwestii wynikających z umowy prywatyzacyjnej i porozumienia zawartego pomiędzy Skarbem Państwa a Elektrim S.A.

Kontynuowany będzie, zgodnie z harmonogramem Ministra Skarbu Państwa, proces prywatyzacji elektrociepłowni oraz spółek ciepłowniczych poprzez sprzedaż w jednym lub kilku pakietach możliwych do zbycia akcji Skarbu Państwa. Preferowaną formą będzie publiczne zaproszenie do rokowań. W przypadku zakończonego niepowodzeniem procesu prywatyzacji spółek Zespół Elektrociepłowni Bytom S.A., Elektrociepłowni Zabrze S.A, Elektrociepłowni Tychy S.A. oraz Przedsiębiorstwa MEGAWAT Sp. z o.o., Minister Skarbu Państwa rozważy inne scenariusze zadysponowania akcjami tych spółek.

Podejmowane będą działania, zgodnie z harmonogramem Ministra Skarbu Państwa, które będą miały na celu sprzedaż pakietów, jakie Skarb Państwa zachował w spółkach wcześniej sprywatyzowanych, przy założeniu nabycia ich w pierwszej kolejności przez inwestorów strategicznych w tych spółkach. W uzasadnionych przypadkach zbywanie tych akcji będzie mogło również następować na rzecz innych podmiotów lub w formie ofert publicznych.

3.4.3. Przewidywane efekty prywatyzacji

Prywatyzacja firm energetycznych będzie skutkowała pozyskaniem nowych inwestorów branżowych dla dwóch pakietów elektrowni i firm dystrybucyjnych oraz pozyskaniem kapitałów w ofercie publicznej na rozwój dwóch grup energetycznych, jakie powstaną na bazie BOT i PKE.

Prywatyzacja również pozwoli na zachowanie w rękach państwa strategicznych zasobów energetycznych poprzez zachowanie kontroli nad dwoma głównymi firmami energetycznymi.

3.5. Ograniczenie szkodliwego wpływu energetyki na środowisko

3.5.1. Cele programu

Jednym z celów programu energetycznego jest zmniejszenie wpływu energetyki na środowisko. Ograniczenie tego wpływu wynika ze zobowiązań Traktatu Akcesyjnego oraz dyrektyw UE. Realizacja tych zobowiązań wymaga ograniczenia emisji gazów i pyłów, a w szczególności gazów CO₂, SO₂ oraz NO_x, rozwoju wytwarzania energii w źródłach odnawialnych oraz rozwoju wytwarzania energii elektrycznej w skojarzeniu z ciepłem, pozwalającej na uzyskanie energii elektrycznej przy znacznych oszczędnościach energii w paliwie pierwotnym.

3.5.2. Mechanizmy realizacji celów

Osiągnięcie zakładanych celów wymaga kompleksowego działania i koordynacji szeregu mechanizmów prowadzących do zmniejszenia oddziaływania energetyki na środowisko. Do głównych działań w programie dla elektroenergetyki należą:

- Promowanie rozwoju wytwarzania energii w źródłach odnawialnych (zielona energia), realizowane poprzez pełne wdrożenie mechanizmów wsparcia w postaci rynku świadectw

pochodzenia (zielone certyfikaty) oraz środków uzyskiwanych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska;

- Ograniczenie emisji gazów, które będzie realizowane poprzez inwestycje w urządzenia redukujące tą emisję;
- Wprowadzenie mechanizmów rynkowych handlu pozwoleniami na emisję CO₂, poprzez wdrożenie systemu handlu uprawnieniami dla tej emisji;
- Wprowadzenie efektywnych systemów ograniczenia emisji SO₂ oraz NO_x;
- Promowanie rozwoju wytwarzania energii elektrycznej w skojarzeniu z ciepłem poprzez implementację dyrektywy EC/8/2004 do ustawy - Prawo energetyczne. Nowelizacja ustawy w tym zakresie jest przewidziana w 2006 r.
- Uruchomienie rynku praw majątkowych, wynikających z gwarancji pochodzenia energii elektrycznej produkowanej w skojarzeniu z ciepłem (czerwone certyfikaty), planowane jest na 2007 r.;
- Stosowanie mechanizmów wsparcia dla małych systemów wytwarzania w skojarzeniu w celu szerszego rozwoju energetyki rozproszonej, poczynając od 2006 r.

3.5.3. Przewidywane efekty

Wdrożenie mechanizmów stymulujących wytwarzanie energii w źródłach odnawialnych, w skojarzeniu z ciepłem oraz ograniczenie emisji gazów będzie skutkować:

- Ograniczeniem emisji do poziomu zobowiązań traktatowych oraz wielkości w regulacjach unijnych w 2008 r.;
- Wytwarzaniem energii elektrycznej bez konieczności nabywania dodatkowych pozwoleń emisji CO₂, co wpłynie na ograniczenie kosztów tego wytwarzania;
- Osiągnięciem w 2010 r. co najmniej 7,5 % udziału energii ze źródeł odnawialnych w wytworzonej energii elektrycznej;
- Wzrostem wytwarzania energii elektrycznej w skojarzeniu z ciepłem z obecnego poziomu około 15 % do wielkości 22-23 % w 2010 r., czego wynikiem będzie lepsze wykorzystanie energii w paliwie pierwotnym.

3.6. Prawo i regulacje

3.6.1. Obecne uregulowania prawne

Ustawa - Prawo energetyczne, regulująca działanie energetyki, powstała w 1997 r. i od tego czasu była wielokrotnie nowelizowana, w wyniku czego powstał skomplikowany i niespójny dokument. Nieodpowiednia struktura tej ustawy, skomplikowane regulacje prawne oraz brak skutecznych mechanizmów rynkowych, to zasadnicze hamulce wzrostu efektywności sektora.

3.6.2. Zmiany uregulowań

W 2006 r. zostanie przygotowana nowa ustawa wprowadzająca mechanizmy efektywnościowe do energetyki oraz spójna z regulacjami UE. Nastąpi znaczne uproszczenie regulacji ustawowych oraz zwiększenie swobody działania firm energetycznych przy zachowaniu nadzoru organów regulacyjnych. W szczególności przewiduje się:

- Wprowadzenie mechanizmów rynkowych w zakresie wytwarzania i dostarczania energii, odtwarzania i powstawania nowych zdolności wytwórczych oraz przesyłowych, prowadzących do podniesienia efektywności działania firm energetycznych;
- Odejście od zatwierdzania taryf na rzecz ich kontroli przy zwiększeniu odpowiedzialności firm energetycznych za wyznaczane taryfy, co pozwoli na uelastycznienie stawek opłat i łatwość ich zmniejszania przez firmy energetyczne;
- Ujednolicenie zasad ewidencji kosztów dla celów kontroli cen energii elektrycznej i opłat przesyłowych, w oparciu o wytyczne przygotowane przez Prezesa URE;
- Wprowadzenie ułatwień w korzystaniu z rynku energii dla gospodarstw domowych i małych odbiorców przemysłowych poprzez wprowadzenie konkurujących ze sobą dostawców usług kompleksowych oraz określenie standardowych wymagań technicznych i procedur przy zmianie sprzedawcy energii elektrycznej.

3.6.3. Działania Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki

Urząd Prezesa URE ma kluczowe znaczenie w podnoszeniu efektywności sektora oraz realizacji polityki państwa. Dotychczas cele te nie były realizowane w dostatecznym stopniu, między innymi ze względu na brak odpowiednich uprawnień. Nowe uregulowania prawne spowodują, że Prezes URE będzie:

- Współdziałał z Ministrem Gospodarki oraz innymi urzędami centralnymi w celu realizacji polityki regulacyjnej, będącej elementem polityki energetycznej państwa;
- Współdziałał z instytucjami Komisji Europejskiej, z organami regulacyjnymi Państw Członkowskich, w szczególności z Europejską Grupą Regulatorów ds. Energii Elektrycznej i Gazu (ERGEG) oraz Radą Europejskich Regulatorów ds. Energii (CEER), w pracach nad wspólnymi zasadami działania energetyki europejskiej oraz tworzenia europejskiej polityki energetycznej;
- Efektywnie nadzorował i monitorował działania rynków energii w celu zapobiegania możliwości nadużywania siły rynkowej;
- Skutecznie kontrolował zmiany cen energii elektrycznej oraz stawek opłat za przesyłanie i dystrybucję energii, prowadząc do ich obniżania w wyniku poprawy efektywności sektora;
- Dokonywał monitorowania rynku energii elektrycznej, a w tym w szczególności zachowań monopolistycznych i ograniczających dostęp odbiorców do rynku energii;
- Skutecznie wpływał na zapisy Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci, eliminując bariery dostępu do rynku i nieuzasadnione obciążenia odbiorców;
- Analizował mechanizmy funkcjonowania energetyki, wskazując możliwości poprawy efektywności działania sektora.

3.6.4. Kontrakty długoterminowe

Kontrakty długoterminowe zawarte pomiędzy PSE S.A. oraz wytwórcami energii elektrycznej miały na celu zabezpieczenie zobowiązań kredytowych elektrowni. Pomimo, że ilość energii w tych kontraktach maleje z roku na rok, to nie należy czekać do samoistnego rozwiązania tych kontraktów, ale należy podjąć jak najszybsze działania w celu ich likwidacji.

W ramach programu energetycznego zostaną podjęte działania w celu odejścia od obecnej formy kontraktów i zasad ich rozliczeń, a w szczególności:

- Polska podejmie działania w celu przygotowania systemowych rozwiązań prawnych, aprobowanych przez Komisję Europejską, zmierzających do likwidacji obecnej formy kontraktów. Przewidywana jest ustawa wprowadzająca opłaty kompensacyjne, których wielkość będzie zależała od warunków rynkowych. Projekt tej ustawy zostanie przyjęty przez Radę Ministrów do 31 sierpnia 2006 r., pod warunkiem wcześniejszego uzgodnienia rozwiązań z Komisją Europejską, a następnie zostanie skierowany do Parlamentu;
- Przygotowany system opłat kompensacyjnych będzie dążył do zminimalizowania wpływu tych opłat na ceny energii i opłaty przesyłowe. Rozpoczęcie działania systemu opłat jest przewidywane na 1 lipca 2007 r.;
- Odejście od znacznej części kontraktów nastąpi w wyniku zmiany struktury energetyki i prywatyzacji poczynając od 2006 r. do 2008 r.

3.6.5. Wydzielenie Operatorów Systemów Dystrybucyjnych

Wydzielenie Operatorów Systemów Dystrybucyjnych wraz z majątkiem, jako niezależnych podmiotów prawnych, nastąpi zgodnie z dyrektywą EC/54/2003 do 1 lipca 2007 r. W tym celu zostaną podjęte następujące działania:

- Opracowanie przez Ministra Skarbu Państwa we współpracy z ministrem właściwym ds. gospodarki zasad funkcjonowania firm dystrybucyjnych, pozwalających na wydzielenie i niezależne działanie operatora systemu dystrybucyjnego. Opracowanie wymienionych zasad nastąpi do 1 lipca 2006 r.;
- Przygotowanie odpowiednich regulacji prawnych oraz nowelizacja ustawy - Prawo energetyczne, zapewniających odpowiednie funkcjonowanie operatorów systemów dystrybucyjnych.

3.6.6. Realizacja zasady TPA

Realizacja zasady TPA (prawo dostępu do sieci) umożliwia odbiorcom swobodne korzystanie z rynku energii elektrycznej poprzez możliwość wyboru sprzedawcy energii przy jednoczesnym obowiązku świadczenia, w sposób niedyskryminujący, usługi przesyłowej przez operatora sieciowego, do sieci którego przyłączony jest odbiorca.

W celu realizacji zasady TPA zostaną wprowadzone następujące działania:

- Nowelizacja ustawy - Prawo energetyczne w kierunku ograniczenia przedsiębiorstwom sieciowym możliwości tworzenia barier dostępu do rynku dla odbiorców końcowych, między innymi związanych z narzucaniem im obowiązku instalacji kosztowych urządzeń pomiarowych lub obciążaniem nieuzasadnionymi kosztami bilansowania;
- Zwiększenie ustawowych uprawnień Prezesa URE do usuwania barier tworzonych poprzez operatorów sieciowych w szczegółowych instrukcjach technicznych, dotyczących korzystania z sieci;

- Nałożenie obowiązku ustawowego na operatorów systemów dystrybucyjnych do przekazywania informacji o możliwościach korzystania z zasady TPA;
- Monitorowanie przez Prezesa URE postępu we wdrażaniu zasady TPA oraz identyfikacji barier korzystania z rynku przez odbiorców.

3.6.7. Przewidywane efekty

W wyniku wprowadzonych zmian nastąpi:

- Wprowadzenie mechanizmów rynkowych, których efektem działania będzie poprawa efektywności sektora oraz ułatwiony dostęp do rynku dla odbiorców energii;
- Zwiększenie skuteczności działania Prezesa URE poprzez wyposażenie tego organu w uprawnienia kontrolne oraz monitorujące zachowania rynkowe;
- Wprowadzenie rozwiązania systemowego umożliwiającego zastąpienie obowiązku zakupu energii z KDT poprzez system rekompensat;
- Odejście od znacznej części KDT poprzez procesy prywatyzacji i konsolidacji.

3.7. Nowe technologie wytwarzania

3.7.1. Potrzeba nowych technologii

Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko oraz potrzeba poprawy sprawności wytwarzania energii elektrycznej powodują konieczność realizacji tego procesu przy pomocy nowych technologii. Nowe technologie wytwarzania, jak również akumulacja energii elektrycznej, mogą przyczynić się do poprawy efektywności poprzez lepsze wykorzystanie mocy wytwórczych na skutek bardziej równomiernego poboru energii elektrycznej, jak również mogą ograniczyć koszty transportu poprzez lokowanie wytwarzania energii elektrycznej blisko odbiorców. Do nowych technologii, jakie zostaną przeanalizowane w ramach programu zalicza się:

- Wysokosprawne (ponad 40 %) wytwarzanie energii elektrycznej w elektrowniach kondensacyjnych przy ograniczonym oddziaływaniu na środowisko;
- Wysokosprawne (ponad 50 %) wytwarzanie energii elektrycznej w podwójnych układach gazowo-parowych;
- Wysokosprawne wytwarzanie energii elektrycznej w skojarzeniu z ciepłem w dużych instalacjach energetycznych;
- Wytwarzanie energii elektrycznej w skojarzeniu w małych instalacjach – energetyka rozproszona;
- Wytwarzanie energii elektrycznej w elektrowniach atomowych;
- Wytwarzanie energii w źródłach odnawialnych;
- Użycie zasobników energii do obniżenia szczytów zapotrzebowania, a tym samym ograniczenia kosztu energii i zapotrzebowania na moce wytwórcze.

3.7.2. Działania w ramach programu dla elektroenergetyki

W ramach programu dla energetyki zostanie podjęta analiza najodpowiedniejszych dla Polski preferowanych technologii wytwarzania. Analiza zostanie przeprowadzona do końca 2006 r. i obejmie następujące elementy:

- Koszty wytworzenia energii elektrycznej;

- Bezpieczeństwo działania urządzeń wytwórczych;
- Wpływ technologii na środowisko;
- Dostęp do technologii w kraju i w ramach UE;
- Dostęp do paliw w kraju i w ramach UE;
- Społeczną akceptację technologii.

3.7.3. Przewidywane efekty

Analiza preferowanych technologii wytwarzania energii elektrycznej, jaka zostanie wykonana w ramach programu dla energetyki, pozwoli na wybór najlepszych technologii dla krajowego systemu elektroenergetycznego, akceptowanych społecznie, których zastosowanie spowoduje obniżenie kosztów wytwarzania energii elektrycznej oraz zmniejszenie oddziaływania na środowisko.

4. Efekty społeczne

Realizacja programu dla elektroenergetyki będzie niosła ze sobą istotne efekty społeczne z tytułu:

- Rozwoju nowej mocy wytwórczych oraz inwestycji w zdolności przesyłowe, co spowoduje wzrost zatrudnienia w firmach zajmujących się budową urządzeń wytwórczych i przesyłowych, ich konstrukcją oraz obsługą serwisową;
- Wprowadzenia mechanizmów rynkowych, co spowoduje rozwój systemów informatycznych oraz wzrost zapotrzebowania na pracowników do budowy tych systemów oraz ich obsługi;
- Rozwoju odnawialnych źródeł energii, a w szczególności produkcji biomasy, co spowoduje rozwój terenów wiejskich, w szczególności o glebach słabej jakości, na których można uprawiać rośliny wykorzystywane jako biopaliwo;
- Rozwoju energetyki rozproszonej, co spowoduje wzrost aktywności społeczności lokalnych oraz wzrost zatrudnienia w firmach instalujących i obsługujących urządzenia do produkcji energii elektrycznej;
- Zapewnienie dostaw energii elektrycznej po konkurencyjnych cenach;
- Zmniejszenia kosztów energii elektrycznej dla odbiorców przemysłowych, co spowoduje zwiększenie opłacalności produkcji przyciągającej nowe inwestycje oraz zwiększenie zatrudnienia i aktywizację rejonów, w których te inwestycje będą lokowane.

5. Harmonogram realizacji programu

Minister właściwy ds. gospodarki jest odpowiedzialny za realizację programu i koordynację urzędów centralnych biorących udział w realizacji programu. Harmonogram działań wygląda następująco:

Działanie	Zakres działania	Termin
Opracowanie koncepcji rozwiązania problemu KDT	Wstępne analizy dotyczące rozwiązania problemu KDT w stosunku do wszystkich kategorii kontraktów długoterminowych	Do 31 marca 2006
	Poznanie wstępnej opinii banków w zakresie proponowanych rozwiązań KDT	Do 31 marca 2006
	Poznanie opinii Ministerstwa Finansów w zakresie zabezpieczenia kredytów gwarantowanych przez skarbu państwa	Do 31 marca 2006
	Przekazanie Komisji Europejskiej (<i>DG Competition</i>) proponowanych rozwiązań i, o ile możliwe, poznanie opinii Komisji w tym zakresie	Do 31 marca 2006
	Ostateczne analizy dotyczące rozwiązania problemu KDT w stosunku do wszystkich kategorii kontraktów długoterminowych i uzyskanie akceptacji (jeśli wymagane)	Do 31 maja 2006
Przygotowanie szczegółowych projektów wydzielenia, operatorów, konsolidacji i prywatyzacji	Sposób przekształcenia PSE Operator jako JSSP i z majątkiem przesyłowym	Do 1 maja 2006
	Opracowanie zasad wydzielenia i funkcjonowania OSD	Do 1 lipca 2006
	Projekty prywatyzacyjne elektrowni i spółek dystrybucyjnych	Do 1 lipca 2006
	Analizy utworzenia Polskiej Grupy Energetycznej	Do 31 maja 2006
Przygotowanie projektów aktów prawnych	Projekt zapisów prawnych wprowadzających system kompensacyjny dla KDT, których nie będzie można zlikwidować w inny sposób	Do 1 czerwca 2006
	Projekt zapisów prawnych wprowadzających zasady wydzielenia oraz działania Operatorów Systemów Dystrybucyjnych	Do 1 lipca 2006
	Projekt zapisów prawnych wprowadzających wzmocnienie roli kontrolnych i delegacji dla Prezesa URE w celu zapobieżenia monopolizacji w związku z konsolidacją i działaniem OSD w ramach skonsolidowanych holdingów.	Do 31 maja 2006
Wydzielenie OSP	Przekształcenia PSE Operator na JSSP z majątkiem przesyłowym	31 grudnia 2006
Konsolidacja	Wniesienie akcji spółek do grup konsolidowanych administracyjnie	1 października 2006
	Wydzielenie prawne OSD	31 grudnia 2006
	Odejście od KDT w skonsolidowanych grupach	31 grudnia 2006
Prywatyzacja	Dla nowych projektów: wybór doradców, analizy, zamknięcie transakcji	2006-2008
Zmiany prawne	Wniesienie projektu ustawowego systemu kompensacji do Sejmu	wrzesień 2006
	Wprowadzenie ustawowego systemu kompensacji	1 stycznia 2007

6. Utrata mocy przez dotychczasowe programy dla sektora

Przyjęcie programu dla elektroenergetyki przez Radę Ministrów jest równoznaczne z utratą mocy obowiązujących dotychczas następujących dokumentów rządowych:

- „Programu realizacji polityki właścicielskiej Ministra Skarbu Państwa w odniesieniu do sektora elektroenergetycznego”, przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 28 stycznia 2003 r.;
- „Aktualizacji programu realizacji polityki właścicielskiej Ministra Skarbu Państwa w odniesieniu do sektora elektroenergetycznego”, przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 7 czerwca 2005 r.;
- „Aktualizacji programu wprowadzania konkurencyjnego rynku energii elektrycznej w Polsce”, przyjętego przez Radę Ministrów na posiedzeniu w dniu 28 stycznia 2003 r.